

Rudolf Steiner

O prvním zárodku lidského fyzického těla

Na jednom z předchozích míst tohoto spisu se mluví o měsíčním a slunečním bytí předcházejícím bytí zemskému. Jen v měsíčním bytí ještě pro jasnozřivé vědomí vyvstávají dojmy, připomínající dojmy z pozemského života. Tyto dojmy však již nelze získat, obrátí-li se jasnozřivý pohled k pradávnému slunečnímu bytí Země. Toto sluneční bytí se již zcela jeví jako svět bytostí a činů těchto bytostí. Aby člověk z tohoto slunečního bytí získal nějaký dojem, musí se vyhýbat všemu, co lze v podobě představ získat v oblasti nerostného a rostlinného života Země. Neboť tyto představy mohou mít význam jen pro poznání dřívějších stavů Země samotné a - jsou-li získány z oblasti rostlinného života - pro dávno minulé měsíční bytí. K pradávnému slunečnímu bytí Země vedou představy, jež mohou být podníceny zvířecí a lidskou přírodní říší, avšak nejsou pouhým *zobrazením* ničeho, co se na bytostech těchto říší jeví smyslům.

Nadsmyslové vědomí člověka nalézá v éterném těle účinné síly, jež se formují v obrazy, které vyjadřují, jak éterné tělo obdrželo v dění světa svůj první zárodek skrze činy duchovních bytostí ve staré sluneční době. Vývoj tohoto zárodku pak můžeme dále sledovat během měsíční a zemské doby. Zjistíme, že se tu proměnil a touto proměnou se stal tím, co dnes projevuje svou účinnost jako éterné tělo člověka.

Fyzické tělo člověka vyžaduje ke svému pochopení ještě jinou činnost lidského vědomí. Zprvu se jeví jako vnější otisk éterného těla. Přesnému pozorování se však ukáže, že člověk by ve smyslovém bytí nikdy nemohl dospět k plnému rozvinutí své bytosti, kdyby fyzické tělo nebylo ničím jiným než jen smyslově-fyzickým projevem éterného těla.

Kdyby tomu tak bylo, nastalo by u člověka určité chtění, cítění a myšlení, avšak myšlení, cítění a chtění by nemohly spolupůsobit tak, aby v duši člověka vzniklo vědomí, projevující se v „prožitku Já“. To se velmi jasně ukáže, když se vědomí vyvine ke schopnosti duchovního zření. Pro člověka může tento prožitek Já nastat zprvu jen ve smyslovém světě, kdy je člověk obklopen svým fyzicko-smyslovým tělem. Odsud ho pak může vnášet do elementárního a do duchovního světa a proniknout jím své éterné a astrální tělo. Člověk má éterné a astrální tělo, v nichž se prožitek Já zprvu netvoří. Má fyzicko-smyslové tělo, v němž tento prožitek může nastat. Je-li fyzicko-smyslové lidské tělo pozorováno z duchovního světa, ukazuje se, že je v něm přítomno něco bytostného, co se dokonce ani z tohoto duchovního světa nezjevuje zcela ve své pravé podobě. Vstoupí-li vědomí jako jasnozřivé do duchovního světa, vžívá se duše do světa myšlenkové bytostnosti; nicméně prožitek Já, který lze do tohoto světa vnést náležitě zesílenou duševní silou, není utkán pouze ze světových myšlenek; ve světě světových myšlenek ještě necítí to, co by v tomto okolí poukazovalo na něco podobného její vlastní bytosti. Aby duše něco takového cítila, musí na cestě do nadmyslna pokračovat ještě dále. Musí dospět k prožitkům, v nichž je opuštěna i myšlenkami, tak aby všechny smyslové prožitky a také všechny prožitky myšlení, cítění a chtění zůstaly na cestě do nadmyslna jaksí za ní. Teprve díky tomu se pak cítí být totožná s bytostností, která je základem světa takovým způsobem, že předchází všemu, co může člověk pozorovat jakožto bytost smyslová, éterná a astrální. Člověk se pak pociťuje v oblasti ještě vyšší, než je jemu již před tím známý duchovní svět. Nazvěme tento svět, v němž se může prožívat jen „Já“, světem nadduchovním. Při pohledu z tohoto světa se i oblast myšlenkové bytostnosti jeví ještě jako vnější svět. Je-li nadduchovní vědomí přemístěno do tohoto světa, činí zkušenost, již lze charakterizovat zhruba následujícím

způsobem. K této charakteristice dospějeme, sledujeme -li po jednotlivých stupních cestu nadmyslového vědomí. Pociťuje-li se duše ve svém éterném těle a jsou-li jejím okolím elementární děje a bytosti, pak ví, že existuje také mimo fyzické tělo; avšak toto fyzické tělo zůstává jako bytost¹ přítomno, ačkoli se při pohledu zvenčí jeví jako proměněné. Před duchovním pohledem se do jisté míry rozplývá na část, jež se jeví jako výraz činů duchovních bytostí, které působily od počátku zemského bytí až do současnosti, a na část, jež je výrazem něčeho, co tu bylo již za starého měsíčního stavu Země. Tak to zůstává, dokud se vědomí prožívá jen v elementárním světě. V tomto světě může vědomí pozorovat, jak byl člověk jakožto fyzická bytost utvořen během starého měsíčního stavu. Vstoupili vědomí do duchovního světa, od fyzického těla se opět jedna část oddělí. Je to ta část, která byla vytvořena činy duchovních bytostí během starého měsíčního stavu. Jiná část však zůstává. Je to ta, která tu byla již během slunečního stavu Země jako tehdejší fyzická bytost člověka. I z této fyzické bytosti však něco zůstává, lze-li vzít z hlediska duchovního světa v úvahu všechno, co se během sluneční doby událo skrze činy duchovních bytostí. To, co tu ještě zůstává, se jako čin duchovních bytostí zjeví teprve při pohledu z nadduchovního světa. Zjevuje se to již jako existující na počátku sluneční doby. Je třeba vrátit se ke stavu Země *před* její sluneční dobou. Ve své *Tajné vědě* jsem se pokusil odůvodnit, proč lze tento stav bytí Země nazývat „saturnským“. Země byla v tomto smyslu „Saturnem“, než se stala Sluncem. A během tohoto saturnského stavu vznikl z obecného světového procesu činností duchovních bytostí první zárodek lidského fyzického těla. Tento zárodek se pak činy dalších duchovních bytostí, které se k tomu přidaly během následující sluneční, měsíční a zemské doby, přetvořil

¹ V něm. orig. *Wesenheit*, což lze přeložit také jako *jsoucno*, tedy jako něco, co existuje, co je. (Pozn. překl.)

tak, že se stal současným fyzickým lidským tělem.